

господством врати. И тако ће му бити наклоњен. О овом мом савету водите рачуна, јер шта ће после бити, зна се". И тако је напоследку овог неверника убедио. Неверник дође и пашине речи саопшти краљу, као и услове за које је јамчио Махмуд паша. Краљ, знајући његова својства и положај, пристаде. Једном речи, неверници повероваше јемству Махмуд пашином и примише његове предлоге. На то пристаде и краљ. И краљ изађе из града, дође и састаде се са Махмуд пашом. Махмуд паша је тешио и ублажавао овога краља. Краљ пак предаде град. Султану није било мило што је Махмуд паша закључио са краљем ову погодбу и уговор. Султан је хтео да те градове силом оруђја заузме. "Ако неке градове дамо овом краљу, говорио је султан, извор за рат остаће". Уз то беху акциције отишле у пљачку. Тад султан рече: "Махмуде, кад је ова земља на лак начин освојена, зашто си послао акциције да је разоре?" Због тога се цар наљутио на Махмуд пашу.

Поред ове земље краљеве, са њом у вези биле су и друге земље. Једну су звали Коџа ели⁴⁹⁰. Син овог Ковача⁴⁹¹ био је код султана. Друга опет земља звала се Јагли Огли⁴⁹². И он се налазио код султана.

Кад дође краљ, њега и она два кнежевска сина заједно сместише у шатор капудија. Сву тројицу султан изведе и показа их улели и запита: "Крв ових и њихово имање јесу ли прости (халал)-или нису?" У том ратном походу уз цара био је један свети човек и велики мудрац. Био је од лозе шеих Алије Ел Бестамије. Надимак му је био Мусанифек⁴⁹³. Овај дакле учевњак одговори: "Оваква неверника погубити свети је рат за веру. У том смислу је такву фетву и издао и краља он својом сабљом удари. Краља ту убише. А оној другој двојици неверника у капудискком одељењу смрсише конце и уредише како ваља. Ризниц свију ових неверника донесоше султану. И акциције се беху врло богато наплатили. У градовима тих земаља нађоше толико блага и богатства да се избројати није могло. Султан у све градове смести своју војску. У Јајцу је поставио једног способног човека, крајишког бег

⁴⁹⁰ У штампаном тац-ут-тевариху, св. I, стр. 496. пише Ковачели, земља Ковачевића.

⁴⁹¹ Штампано Коџа.

⁴⁹² У Тац-уд тевариху пише Павли оглу, једанпут Павли ели, земље Павловића.

⁴⁹³ Име му је било Ала-уд-дин Меџед-ед-дина. Умро је 875. (1470) и сахрањен на Ејубу.

Минет оглиног. У граду Јајцу био је један млађи брат краљев. Тамо се нашао. И њимс су се доста задовољили.

Кад Мехмед хан освоји Босну, онда поче да се спрема за Херцеговину. Спомену Скадар у Арнаутској И још многе друге крајеве.

Овај хан је имао срећу. Коме се год граду примакао, Заузео га је.

Нарочито је овај хан у овом Њоравом свету Прегурио свашта преко главе, па онда умро.

Ова освојења су се догодила хиџриске 867. године под вођством султана Мехмеда хана газије. Тад се појавише две звезде репате. Једна на источној а друга на западној страни."

(Глиша Елезовић, *Два турска хроничара XV века*, Браство, XXXVI, 1932, 80-83)

12. Дурсун бег (XV-XVI век)

Живео је крајем XV и почетком XVI века. Назвао је своје дело *Тарих-и-Ебул фетих (Историја рца освајања)* тј. историја Мухамеда II освајача Цариграда. У предговору свога дела он каже да му је право име Тур-и-џина, тј. арапски назив Синајске Горе. То је име искварено и добио је отуд назив Дурсун бег. Пореклом је чисти Османлија, а припадао је војничком staleжу. Суделовао је као војник у освајању Цариграда 1453. године, а налазио се у самој пратњи Мехмеда II. За време опседања Београда 1456. године, налазио се у турском врховном генералштабу, а суделовао је 1458. године при узалудном опседању Смедерева.

Био је неко време секретар дивана, а потом је дефинисан тј. финансијски директор за читаву азијску Турску и њен финансија читаве турске империје. Умро је 1499. године

12.1. О освојењу Смедерева

"Пређашња експедиција Махмуд паше, и ово била српску земљу (мемлекет-и-Лаз) окупирали, тад су Смедерево се међутим још држаше. Султан, онда